

شاکیان حرفه‌ای

۱۲۱

حمیدرضا فرخی*
فقه حقوق

چکیده

پدیده شاکیان حرفه‌ای به عنوان یک معضل در سیستم عدالت کیفری، موجب بروز مشکلات زیادی از قبیل صدمات شدید مادی و معنوی بر افراد بی‌گناه، تحمیل هزینه‌های هنگفت مالی بر سیستم قضایی، گرفتن وقت دادگاهها و پاسگاههای انتظامی و ایجاد حس عدم اعتماد به سیستم انتظامی و قضایی می‌شود. اگرچه اتهامات ناروا و شکایات خلاف واقع، قبلاً مورد توجه قانون‌گذاران و علمای حقوق بوده و موضوع شاکیان حرفه‌ای مفهوم ناشناخته‌ای برای دست‌اندرکاران دستگاه قضایی نیست، ولی به عنوان یک پدیده مجرمانه و مضر به دستگاه عدالت کیفری، بحثی است که دست کم در حقوق جزایی ایران مورد توجه واقع نشده و تاکنون هیچ‌گونه بحث و کار علمی در این زمینه انجام نگرفته است. در این مقاله، این پدیده در ابعاد مختلف مورد امعان نظر و مذاقه قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: شاکی حرفه‌ای، شرخری، اتهام ناروا، قوانین ماهوی، قوانین شکلی، آسیب‌شناسی.

مقدمه

* کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی.

! ()

()

()

()

()

()

()

الف. اقسام شاکیان حرفه‌ای

۱۲۳
فدوتقو ()

« »

() ()

ب. انواع شاکیان حرفه‌ای عادی

:

:

»

«.

:

۱. ب. شاکیان حرفه‌ای چک (شخرها)

« » « »

(:).

۲. ب. شاکیانی که با سوء استفاده از سیستم تعقیب جزایی کنونی در کشور اقدام به شکایت می کنند

« »

» :

«.

:

.

(:) .

.

...»:

:

«.

...»:

«.

۳. ب. شاکیانی که با سوء استفاده از قوانین جزایی اقدام به طرح شکایت می نمایند

۱۲۷
فهرست

۴. ب. شاکیان حرفه‌ای قانون کار

« »

۵. ب.شاکیان حرفه‌ای مزاحمت، تصرف عدوانی و اختلافات ملکی (زمین خواران)

۱۲۸

فقه حقوق

« »

« »

« » ، « » « » . « »

« » . « »

« » ، « »

« »

« » ،

()

۱۲۹
فصل حقوق

ج. انگیزه‌های شاکیان حرفه‌ای

۱. ج. انگیزه‌های بیمارگونه

()

روان‌شناسی قضایی

۱۳۰

فهرست

(:) .

()

(Historic)

« » , ()

۲. ج. انگیزه‌های جنسی

(Sexual motives) « »

)

(

۳. ج. انگیزه‌های سیاسی

(Political motives) « »

۱۳۱
فدوتق

۴. ج. انگیزه‌های مالی

(Property motives) « »

()

د. عوامل مؤثر در بروز پدیده شاکیان حرفه‌ای
۱. د. آسیب شناسی قوانین جزایی ماهوی در بروز شاکیان حرفه‌ای

۱۳۲

فهرست حقوق

«فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ (:)

«.

()

«استعمل العدل، و احذر العسف و الحيف، فان العسف يعود بالجلاء و الحيف يدعو الى السيف
(:)

«.

۲. د. آسیب شناسی قوانین شکلی جزایی در بروز پدیده شاکیان حرفه‌ای

۱۳۳

فقه حقوق

(:).

۳. د. نبود سیستم اطلاعاتی و آماری در مورد شکات

۴. آسیب شناسی عوامل اجتماعی مؤثر در بروز شاکیان حرفه‌ای

«وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا كَتَبْنَا فَتَنًا وَابْتِهَانًا وَإِنَّمَا مِيبِنًا» ()

«.

«وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ» () ()

«من بهت مؤمناً او مؤمنة او قال فيهما ما ليس فيه اقامه الله تعالى يوم القيامة على تل من نار حتى يخرج مما قاله؛

() :
«البهتان على البرى اتقل من راسيات (:)»
«.

هـ. آثار و پیامدهای اجتماعی پدیده شاکیان حرفه‌ای

۱. هـ. تحمیل هزینه‌های بالا بر دستگاه قضایی

۱۳۶

فهرست حقوق

۲. هـ. به کارگیری بیهوده نیروی پلیس

۳. هـ. به کارگیری بیهوده وقت دادگاه

۴. هـ. اخلال در نظم و امنیت قضایی

۱۳۷

فهرست

۵. هـ. کاهش اعتماد مردم به دستگاه قضایی

و. نتیجه

۱۳۹

فدوتق

منابع

حقوق تحقیقات جنایی (مطالعه تطبیقی)	
روانشناسی قضایی	۱۴۰
لغت نامه	
نهج البلاغه (موضوعی)	فقه حقوق
حقوق جزای اختصاصی	
تفسیر نمونه	
میه	